

Vayeitzei 2: The Ladder – Unifying Shamayim and Aretz

1. בראשית פרק כח

(י) וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה: (יא) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיְלֵן שָׁם כִּי בָא הַשָּׁמַיִם וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם וַיִּשָּׂם מִרְאֲשֵׁיתוֹ וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא: (יב) וַיַּחְלֵם וְהִנֵּה סֹלֶם מֻצָּב אֶרֶצָה וְרִאשׁוֹ מְגִיעַ הַשָּׁמַיִם וְהִנֵּה מֵלֶאכֶי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ: (יג) וְהִנֵּה יְקֹזֵק נֹצֵב עָלָיו וַיֹּאמֶר אֲנִי יְקֹזֵק אֱלֹהֵי אֲבֹרָהֶם אָבִיךָ וְאֱלֹהֵי יִצְחָק הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ לָךְ אֲתִנַּנְנָה וְלִזְרַעֲךָ: (יד) וְהִנֵּה זֶרַעֲךָ כְּעֶפְרַיִם הָאָרֶץ וּפְרָצֶת יָמָּה וְקִדְמָה וְצַפְנָה וְנִגְבָּה וְנִבְרָכוּ בְךָ כָּל מִשְׁפַּחַת הָאָדָמָה וּבְזֶרְעֶךָ: (טו) וְהִנֵּה אֲנֹכִי עֹמֵךְ וּשְׁמֵרְתִיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ וְהִשְׁבַּתִּיךָ אֶל הָאָדָמָה הַזֹּאת כִּי לֹא אֶעֱזָבְךָ עַד אֲשֶׁר אִם עָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי לָךְ: (טז) וַיִּיקֶץ יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אֲנִי יֵשׁ יְקֹזֵק בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאֲנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי: (יז) וַיִּירָא וַיֹּאמֶר מַה נֹּרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים זֶה שְׁעַר הַשָּׁמַיִם:

2. בראשית פרק לב

(לא) וַיִּקְרָא יַעֲקֹב שֵׁם הַמָּקוֹם פְּנִיאֵל כִּי רָאִיתִי אֱלֹהִים פְּנִים אֶל פְּנִים וַתִּנְצַל נַפְשִׁי: (לב) וַיִּזְרַח לוֹ הַשָּׁמַיִם כַּאֲשֶׁר עָבַר אֶת פְּנוּאֵל וְהוּא צָלַע עַל יְרוּכּוֹ: (לג) עַל כֵּן לֹא יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנֶּשֶׂה אֲשֶׁר עַל כָּף הַיָּרֵךְ עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי נָגַע בְּכַף יָרֵךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנֶּשֶׂה:

3. שיר השירים רבה (וילנא) פרשה ו

א [ו] מי זאת הנשקפה כמו שחר, דלמה רבי חייא ור' שמעון בר חלפתא הוון מהלכין בהדא בקעת ארבל בקריצתה, וראו אילת השחר שבקעה אורה, א"ל ר' חייא רבה לר' שמעון בר חלפתא כך תהיה גאולתן של ישראל מצפצפת דכתיב (מיכה ז') "כי אשב בחשך ה' אור לי," בתחלה היא באה קימעה קימעה, ואחר כך היא מנצנצת ובאה, ואח"כ פרה ורבה, ואח"כ מרטבת והולכת, כך בתחלה (אסתר ב') "בימים ההם ומרדכי יושב בשער המלך" ואח"כ (אסתר ח') "ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות," ואחר כך "ליהודים היתה אורה ושמחה וגו'," כמו שחר. . .

4. בראשית פרק א

(א) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ:

5. תהלים פרק קטו

(טז) הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לִיקְוֹק וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם:

6. דברים פרק יא

(י) כִּי הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה בָּא שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ לֹא כָאָרֶץ מִצְרַיִם הוּא אֲשֶׁר יִצְאָתֶם מִשָּׁם אֲשֶׁר תִּזְרַע אֶת זֶרְעֶךָ וְהִשְׁקִיתָ בְּרִגְלֶךָ כִּגְן הַיָּרְקִים: (יא) וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ אֶרֶץ הַרִים וּבְקִעוֹת לַמָּטָר הַשָּׁמַיִם תִּשְׁתֶּה מִיָּם: (יב) אֶרֶץ אֲשֶׁר יְקֹזֵק אֱלֹהֵיךָ דִּרְשׁ אֶתָּה תְּמִיד עֵינֶי יְקֹזֵק אֱלֹהֵיךָ בְּהַ מְרִשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה: ט

7. תלמוד בבלי מסכת תענית דף ו עמוד ב

אמר רבי אבהו: מאי לשון רביעה - דבר שרובע את הקרקע, כדרב יהודה. דאמר רב יהודה: מיטרא בעלה דארעא הוא, שנאמר (ישעיהו נ"ה) כי כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים ושמה לא ישוב כי אם הרוה את הארץ והולידה והצמיחה.

8. ישעיהו פרק נה

(ו) דַרְשׁוּ יְקֹנֶק בְּהִמְצָאוֹ קְרָאָהּ בְּהִיוֹתוֹ קְרוֹב: (ז) יַעֲזֹב רֶשַׁע דַּרְכּוֹ וְאִישׁ אֶן מִחֻשְׁבֹּתָיו וְיָשֹׁב אֶל יְקֹנֶק וְיִרְחַמְהוּ וְאֶל אֱלֹהֵינוּ כִּי יִרְבֶּה לְסֻלּוֹחַ: (ח) כִּי לֹא מִחֻשְׁבֹּתַי מִחֻשְׁבֹּתֵיכֶם וְלֹא דַרְכֵיכֶם דַּרְכֵי נֶאֱמַר יְקֹנֶק: (ט) כִּי גָבְהוּ שָׁמַיִם מֵאָרֶץ כֵּן גָּבְהוּ דַרְכֵי מִדְרָכֵיכֶם וּמִחֻשְׁבֹּתַי מִמִּחֻשְׁבֹּתֵיכֶם: (י) כִּי כֹאֲשֶׁר יֵרֵד הַגֶּשֶׁם וְהַשֶּׁלֶג מִן הַשָּׁמַיִם וְשִׁמְהָ לֹא יֵשׁוּב כִּי אִם הָרוּהוּ אֶת הָאָרֶץ וְהוֹלִידָהּ וְהִצְמִיחָהּ וְנָתַן זֶרַע לְזֶרַע וְלַחֵם לְאֹכֵל: (יא) כֵּן יִהְיֶה דְבַרִי אֲשֶׁר יֵצֵא מִפִּי לֹא יֵשׁוּב אֵלַי רִיקִים כִּי אִם עֲשֵׂה אֶת אֲשֶׁר חִפְצָתִי וְהִצְלִיחַ אֲשֶׁר שָׁלַחְתִּיו: (יב) כִּי בְשִׁמְחָה תֵצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם תִּבְלִינן הַהָרִים וְהַגְּבֻעוֹת וְיִפְצְחוּ לְפָנֵיכֶם רִנָּה וְכָל עֵצֵי הַשָּׁדָה יִמְחֲאוּ כָף: (יג) תַּחַת הַנְּעֻצִים יַעֲלֶה בְרוֹשׁ וְתַחַת הַסְּרָפִד יַעֲלֶה הַדָּס וְהִיא לִיקֹנֶק לְשֵׁם לְאוֹת עוֹלָם לֹא יִכָּרֵת: ס

9. בראשית פרק ב

(ז) וַיִּיצֶר יְקֹנֶק אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֶפֶר מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאָפָיו נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה:

10. רש"י בראשית פרק ב פסוק ז

(ז) ויפח באפיו - עשאו מן התחתונים ומן העליונים, גוף מן התחתונים ונשמה מן העליונים, לפי שביום ראשון נבראו שמים וארץ, בשני ברא רקיע לעליונים, בשלישי תראה היבשה לתחתונים, ברביעי ברא מאורות לעליונים, בחמישי ישרצו המים לתחתונים, הוזקק הששי לבראות בו בעליונים ובתחתונים, ואם לאו יש קנאה במעשה בראשית, שיהיו אלו רבים על אלו בבריאת יום אחד:

11. שולחן ערוך אורח חיים הלכות הנהגת אדם בבקר סימן ו

סעיף א כשיצא מבית הכסא יברך: אשר יצר את האדם בחכמה. . . ומפליא לעשות, מפני שהאדם דומה לנווד מלא רוח, ואם יעשה אדם בנווד נקב כחודה של מחט, הרוח יוצא. והאדם מלא נקבים ורוחו משתמרת בתוכו, הרי זה פלא. ועוד יש לפרש ע"ש שבוורר טוב המאכל ודוחה הפסולת. הגה: ועוד יש לפרש שמפליא לעשות במה ששומר רוח האדם בקרבו, וקושר דבר רוחני בדבר גשמי, והכל הוא ע"י שהוא רופא כל בשר, כי אז האדם בקו הבריאות ונשמטו משתמרת בקרבו (דברי עצמו).